

hurá, muzeum!

2|2015

Eremita:
z archivů Miloše
Šejna

2 Nejstarší stavební
památká
ve Šlikově Vsi

3 Osobnost:
Jiří Trejbal
1901–1985

5 Staré jičínské
domy: Žižkovo
náměstí č. p. 14–17

6 Stalo se
před 100 lety
jaro 1915

7

Pomník Zimní pomoci na Valdštejnově náměstí, foto Jiří Trejbal.

VÝSTAVA Život v Jičíně za 2. světové války

Výstava Život v Jičíně za druhé světové války navazuje na několik historických výstav, které jičínské muzeum v poslední době připravilo. Výstava představí válku z pohledu lidí žijících v Jičíně a jejím základem budou dobové fotografie dokládající atmosféru, jednotlivé události i změny, které se ve městě odehrály v době 2. světové války.

Autory velké části snímků jsou profesor Jiří Trejbal a Antonín Brožek. Na snímcích je znázorněno jičínské náměstí v době oslav Adolfa Hitlera, náměstí s pomníkem Zimní pomoci nebo skupiny místních lidí čekajících na příchod kolaborantů a zrádců z řad obyvatel Jičína. Mnoho fotografií ukazuje vojenské přehlídky, život Němců za okupace nebo třeba stav kasáren u sv. Ignáce po odchodu německé posádky.

Dobové záběry doplní unikátní materiál z jičínského archivu. V této době se zde konala celá řada divadelních představení, na kterých exceloval jak ochotnický spolek J. K. Tyl, tak i mnoho předních umělců z pražských a jiných divadel. Vedle kulturních akcí se uskutečnila i celá řada akcí sportovních – Mistrovství Protektorátu v krasobruslení, fotbalové a hokejové zápasy. Pěstovaly se zde i lyžařské sporty, a dokonce i skoky z můstku. Zmíněno bude také školství, zásobování, stavební proměny města a stav památek.

Pod povrchem normálního života je ale patrný strach a neustálá nejistota. Vedle velmi těžké situace místních Židů bude na výstavě zmíněna i každoroční perzekuce místních obyvatel, likvidace Sokola i místních odbojových skupin. Situace byla o to těžší, že v Jičíně sídlilo gestapo, mezi jehož představiteli vynikali svými nelidskými praktikami především Waltr Richter a Anton Dworzak, kteří byli po válce souzeni Mimořádným lidovým soudem.

Výstava bude otevřena od 8. května do 14. června 2015. Vernisáž výstavy proběhne ve čtvrtek 7. května 2015.

VÝSTAVA

Eremita: z archivů Miloše Šejna

Výstava Miloše Šejna / EREMITA v Regionálním muzeu a galerii v Jičíně bude znovu příležitostí (po výstavě v roce 1993) shlédnout reprezentativní průřez autorových aktivit, především maleb, kreseb, ale i velkoformátových textově-obrazových realizací v podobě svitků. Součástí expozice bude i průřez jeho tvorbou z oblasti videa a interaktivních filmů, nebude chybět ani pohled do originálních Šejnových archivů, obsahujících sbírky přírodních barviv, nalezených sochařských objektů i řadu osobních dokumentů se vztahem k našemu kraji. Kurátorem výstavy spolu s autorem bude Jan K. Čeliš, jenž práci Miloše Šejna sleduje dlouhodobě a jehož první textový rozbor pochází již z roku 1977.

Miloš Šejn pracuje v oblastech vizuálního umění, performance, zabývá se problematikou vizuálního vnímání a organizuje dílny, jako je Bohemiae Rosa, zabývající se krajinou. Jeho umělecký koncept byl formován od mládí, kdy vykonal množství cest divočinou jako reflexe vnitřní potřeby přiblížit se tajemství přírody a sledování zázračnosti, k níž zde dochází. Od počátku šedesátých let dvacátého století během putování fotografoval, kreslil, sbíral a popisoval svá pozorování přírody.

Miloš Šejn: Krajina, 1980, olej na dřevě.

V současnosti se zaměřuje na okamžité kreativní možnosti, vycházející ze vztahů historické humanizované krajiny a celistvé přírody. Vědomě laboruje oblastmi expresivního jazyka mezi textem, výtvarnou stopou, tělovým pohybem, hlasem a expanzí do prostoru.

Miloš Šejn se narodil roku 1947 v Jablonci nad Nisou, ale prakticky celý život je spjatý s Jičínem. Absolvoval nejprve Střední uměleckopřmyslovou školu v Turnově a poté filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, kde studoval dějiny umění, estetiku

a výtvarnou výchovu u Petra Wittlicha, Miloše Jůzla a Zdeňka Sýkory. V roce 1976 získal doktorát filozofie, po roce 1990 byl jmenován profesorem malířství. V letech 1990–2011 působil jako vedoucí pedagog intermediálního ateliéru na Akademii výtvarných umění v Praze a jako hostující pedagog na Akademiiích v Aix-en-Provence, Carraře, Haagu, Ljublaně, Reykjavíku, Stuttgartu a Vídni.

Výstavu můžete navštívit od 24. dubna do 31. května 2015. Vernisáž výstavy proběhne 28. dubna v zámecké galerii.

DOMÁCÍ LOUČKOVÁ DIVADLA

Další výstavou, na kterou se můžete v letních měsících v jičínském muzeu těšit, je výstava Domácí loutková divadla, která představí soubor domácích loutkových divadel ze sbírek Muzea hraček v Rychnově nad Kněžnou. Výroba loutek a loutkových divadel patří neodmyslitelně k české tradici.

Tradice loutek a loutkových divadel začíná u řezaných loutek kočovných marionetářů, kteří putovali od vesničky k vesničce ve vozích a hrávali ve skládací scéně v sálech hostinců. Byli často zvaní také na zámky, kde bývali štědře odměněni. Někdy si šlechta nechala řezat loutky a malovat kulisy pro vlastní divadla a loutek užívali s úspěchem také učitelé šlechtických dětí.

Od konce 19. století začala vznikat spolková loutková divadla, často s pravidelným provozem, která nejprve používala stejných loutek a kulisy jako kočovní marionetáři. Později už to byly loutky a kulisy firem specializujících se jen na výrobu loutkových divadel a spolupracujících s umělecko-průmyslovou výrobou. V této době došlo k mohutnému rozmachu rodinného loutkového divadla a v mnoha rodinách nesmělo malé stolní divadlo chybět. Koncem 20. let 20. století už na našem

území hrálo přes 2 500 evidovaných souborů loutkových divadel a každé mohlo mít kolem dvaceti loutek. Takový počet už vyžadoval poměrně rozsáhlý umělecký loutkářský průmysl. Ani během druhé světové války obliba domácích loutkových divadel neklesala. Hraní loutkového divadla

pomáhalo lidem alespoň na chvíli zapomenout na těžkou dobu.

Po objevení se nového fenoménu televizního vysílání v 50. letech 20. století byla loutková divadla zatlačena do pozadí, ale objevilo se nové pojetí výtvarných poloh, zejména v oblasti loutky - hračky. Příkladem je ocenění Grand Prix pro výtvarníka Víta Grusse na světové výstavě EXPO 1958 v Bruselu za jeho jemně stylizované maňásky. Zajímavé typy divadelček nabízel také národní podnik KOMENIUM, založený v šedesátých letech 20. století, jehož hlavní náplní bylo zajišťování hraček a didaktických pomůcek pro mateřské školy v celém Československu. V nabídce jeho produkce byly různé typy plstěných a látkových maňásků, plošné i trojrozměrné loutky na tyčích, tištěné papírové loutky nebo maňásci - zvířátka. Vystíhovač papírová divadelka vydávalo také nakladatelství Albatros. Národní podnik TOFA zase vyráběl malá dřevěná nebo magnetická divadla, a to až do roku 1990.

Výstavu Domácí loutková divadla bude možné navštívit od 26. června do 13. září ve výstavní chodbě jičínského muzea.

Udělej si sám II. – kutilství před rokem 1989 Ve jménu Přemka Podlahy!

Život v rámci totalitních či autokratických systémů je a ještě dlouho bude středem pozornosti mnoha vědních disciplín od filozofie, sociologie až po psychologii či dějiny vědy a techniky. Ani muzea nezůstávají stranou. Naše muzeum zvolilo poněkud nezvyklý, ale o to vítanější přístup a připravilo na hlavní letní sezónu výstavu s názvem Udělej si sám II.

Výstava je vlastně pokračováním výstavy stejného názvu, která se v našem muzeu konala v roce 2011. Jejím hlavním tématem, jak už název napovídá, bylo a je představit domácí rukodělné produkty vyrobené na území dnešní České republiky v době omezené svobody, omezené demokracie, tedy i omezené výrobní produkce, před rokem 1989. Kutilství samo o sobě je fenoménem, který je v odborné literatuře zmiňován jen zřídka a navíc velmi povrchně. Cílem výstavy také není podat kutilství vyčerpávajícím způsobem – tak vysoké cíle si neklademe – jde spíše o pokračování v úvodu do problematiky.

Předměty zastoupené na výstavě se etablojí ze čtyř hlavních zdrojů – největší část předmětů je ve vlastnictví ing. Milana Říhy, který spravuje v Polné u Jihlavy Muzeum kutilství. Jedná se o výtvary, které měly nějakou užitnou hodnotu a souvisely s péčí o zahradu, domácnost, chatu či chalupu. Druhá část předmětů pochází ze sbírky o. s. Domácí umění, které se specializuje na budování sbírky předmětů spíše dekorativního charakteru. Třetím zdrojem bude sbírka z vlastnictví nedávno zesnulého Přemka Podlahy. Posledním a neméně významným zdrojem jsou samotní kutilové.

V rámci přípravy výstavy proběhla poměrně rozsáhlá kampaň, ve které byli vyzýváni kutilové z regionu Jičínska, ale po tažmo celé republiky k tomu, aby zapůjčili předměty na výstavu. Jedním z velmi důležitých prvků při přípravě výstavy bylo tedy vtažení veřejnosti do její přípravy. Řekněme, že se jedná v rámci muzeologické terminologie o použití ekomuzeijního či komunitárního principu.

Je ještě několik výrazných momentů, které byly při samotné přípravě výstavy použity. Jedním z nich je hledání nového významu vystavených exponátů samotnými návštěvníky. V klenutém prostoru konírní valdštejského paláce by návštěvník spíše hledal barokní umění než zahradní sekačku vyrobenou z vysavače. Prvotním momentem, se kterým tvůrci výstavy počítali, je proto moment kontrastu prostoru a vystavených předmětů, do jisté míry tedy moment překvapení diváka. Dalším momentem je pokus o „překlopení“ vnímání návštěvníka, kdy věci, se kterými se ještě zcela běžně setkává ve svém životě, se stanou již předmětem muzejní reflexe. Ovšem

neméně důležitým momentem je to, že návštěvníci si mohou prostě z výstavy odnést inspiraci. Stejně tak ale některé předměty svou vizuální bizarností připomínají spíše umělecká díla nejmodernějších umělců. A nad tím vším se jakoby vznáší pocit bezmoci člověka období československé normalizace, který si věci, které se nedaly sehnat v obchodech, prostě musel vyrobit.

Výstava se tedy pokouší být ztělesněním toho, čím se naše muzeum zabývá – tedy hrou v těch nejobecnějších souvislostech (hrou s vnímáním, hrou s principem muzejní reflexe). Můžete se o tom přesvědčit sami. Výstava bude probíhat od 19. června do 27. září 2015 v zámecké galerii. Vernisáž výstavy proběhne ve čtvrtek 18. června v 16.30.

NOVÉ PUBLIKACE

Muzejní noviny 36 Pševes

Na konci března vyšlo další číslo Muzejních novin, věnované obci Pševy. Historii obce zmapovala historička muzea Hana Fajstauerová spolu s kronikářkou obce Janou Čtvrtečkovou. Naleznete zde období od první písemné zmínky z roku 1368, kdy byla majetkem vladky Václava (Waczlaw de Psye), přes situaci po třicetileté válce, období 18. století, období první republiky, obě světové války, až téměř do současnosti. A není zapomenuto ani na pravěké osídlení katastrálního území obce, zpracované archeologem Radkem Novákem.

Nedílnou součástí Muzejních novin je i podrobný popis památek a lidové architektury obce z pera etnologky Hany Macháčkové, obohacený tentokrát o národopisné střípky. Osobnosti spjaté s obcí Pševy zpracovala Jana Kořínková. Publikaci uzavírá článek Mgr. Petry Zíkové věnovaný přírodě Pševsi a jejímu blízkému okolí.

Muzejní noviny je možné zakoupit ve vstupní hale jičínského muzea za 30 Kč.

LETNÍ SEZÓNA V JIČÍNSKÉM MUZEU

Stálá expozice Regionálního muzea a galerie v Jičíně – Muzea hry nabízí možnost interaktivní prohlídky s Valdštejnovou hůlkou a rodným průvodcem doplněnou o návštěvu zámeckého loutkového divadla a muzejní herny. Návštěvníci mohou zkoušet předměty vztahující se k období, ve kterém se nacházejí (např. keltský žernov, kolovrat, sluchové pexeso ad.), dále mohou hledat tajnou komnatu a pomocí klíče v podobě Valdštejnovy hůlky ji následně odemknout. Expozice nabízí také prohlídku Obrazárny barokních mistrů, kde je vystaven mj. obraz Karla Škréty a Jana Jiřího Majora.

Na prázdninové měsíce chystá Regionální muzeum a galerie i několik dalších možností pro poznávání naší historie. Jedná se například o tyto specializované komentované prohlídky: Noční prohlídka muzea – prohlídka při svíčkách. Zájemci mají možnost

navštívit podzemí bývalého sídla Smiřických a jeho pozdně gotické a renesanční sklepení. Podívají se tedy blízko míst, kde v roce 1620 došlo k výbuchu jičínského zámku. Prohlídka dále pokračuje v herně a v expozici muzea, kde návštěvníci získají informace o založení města, o jeho následných majitelích s důrazem na osobu Albrechta z Valdštejna a s ním spojenou rozsáhlou výstavbu Jičína. V jednotlivých sálech budou také upozorněni na zajímavé a vzácné předměty z jednotlivých období. Prohlídka končí v prostorách Panské oratoře (prostor dostupný spojovací chodbou mezi zámek a kostelem). Začátek vždy ve 21.00 hod.

Komentované prohlídky Valdštejnovy paláce-zámku jsou určeny pro ty, kteří chtějí detailněji poznat sídlo, které si pro sebe ve svém rezidenčním městě Jičíně

- a současně hlavním městě svého frýdlantského vévodství – nechal vystavět Albrecht z Valdštejna. Tato stavba bývá nazývána zámek, ale toto označení není přesné. Jedná se o palác, tj. honosné obydlí šlechty, které je stavěné uvnitř města, popř. uvnitř ulicové sítě města. Nynější podoba paláce je již výsledkem řady přestaveb, které probíhaly po požárech (hlavně v 18. století) a po rozsáhlých demolicích jižních traktů (na přelomu 19. a 20. století).

V Regionálním muzeu a galerii v Jičíně bude během prázdninových měsíců prodloužena otevírací doba. Návštěvníci k nám mohou zavítat ve dnech pondělí–neděle v čase od 9.00 do 18.00.

Jana Kořínková

4

NEJSTARŠÍ STAVEBNÍ PAMÁTKA VE ŠLIKOVĚ VSI

Na konci roku 2014 byl učiněn archeologem jičínského muzea významný nález cihelny – nejstaršího stavebního objektu Šlikovy Vsi, která patrně vznikla kolem roku 1700 pro potřeby stavebních aktivit rodiny Schliků.

Šlikova Ves patří k nejmladším vsím v regionu. Teprve na konci 18. století byla založena vlastníky půdy – rodinou Šliků. Na mapě I. vojenského mapování z let 1780–1783 v místě pozdější vsi neuvidíme téměř nic, pouze dodnes stejné trasování a křížení cest. Dále můžeme pozorovat nenápadnou stavbu orientovanou podél cesty do Veliše ve směru východ – západ, malou vodní nádrž v sousedství a snad skupinu stromů. Dnes se v tomto místě nachází zatravněná, mírně svažité plocha a novostavba přečerpávací stanice nově vznikajícího vodovodu.

Na sklonku roku 2014 došlo při hloubení stavební jámy pro přečerpávací stanici k pozoruhodnému nálezu zděného torza stavby v hloubce přesahující dva metry.

Při pečlivém odkryvu destrukce bylo brzy zřejmé, že se nejedná o běžnou stavbu. V první řadě nás upoutala přítomnost velkého množství hrudek žarem propálené hlíny a zlomků cihel. Po té, co jsme odkryli podlahu stavby, opatřenou souběžnými kanály, bylo zřejmé, že máme co do činění s cihlářskou pecí. Jedná se o typ žárové pece, minimálně se třemi topnými kanály; přesný počet topných kanálů neznáme, nebyly všechny odkryty. Vzhledem k přítomnosti kamenných pilířů můžeme tvrdit, že se jednalo o klenutou pec zapuštěnou pod povrch terénu. Domníváme se také, že pec mohla mít dvě vypalovací komory. Lze tak usuzovat z protáhlého tvaru stavby na zmíněné mapě. Produkce takové cihelny mohla dosáhnout více než 320 tisíc cihel ročně. Nelze vyloučit, že cihelna na tomto

Kresebná dokumentace podlahy komory pece s dobře patrnými topnými kanály a základy kamenných pilířů. Při severovýchodním okraji se patrně zachovala část poslední vsázky cihel.

místě vznikla pro výstavbu zámku a dalších hospodářských objektů v nedalekých Vokšicích – středisku panství rodiny Schliků v roce 1700. Přesnější typologie a historické souvislosti budou předmětem dalšího výzkumu společně s historiky a archiváři.

V tuto chvíli můžeme celkem s jistotou říci, že zjištěná cihlářská pec nefiguje již na mapě II. vojenského mapování z let 1836–1852. Přesnější datum nám přinese speciální metoda archeomagnetického datování dlaždice z podlahy. Z konfigurace terénu v okolí

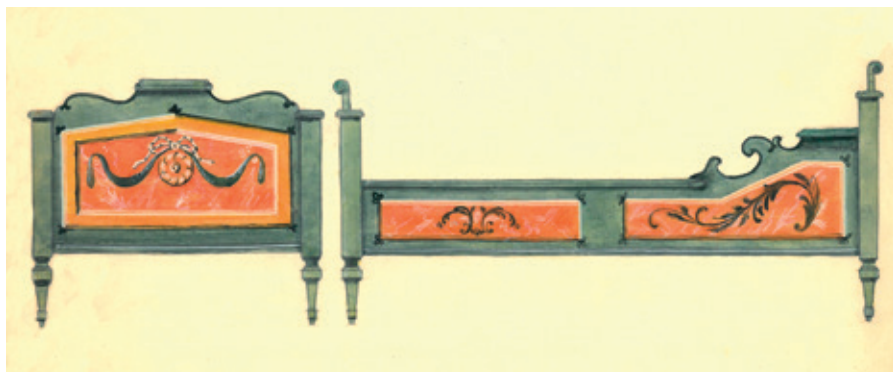
můžeme soudit, že cihlářská hlína (spraš) byla těžena v bezprostřední blízkosti pece. Dostatečný přísun vody a plastických sedimentů (jílu) zajišťovala drobná vodoteč (dnes již zaniklá) tekoucí původně souběžně s cestou a malá vodní nádrž.

Nález lze označit za velmi cennou technickou památku, která nám po dokončení výzkumu přinese množství zodpovězených historických otázek.

Radek Novák

ZE SBÍREK MUZEA

Postel ze statku čp. 9 ve Studeňanech

Jedním z autentických předmětů, které získal profesor Jiří Trejbal do sbírek jičínského muzea, je lidová malovaná postel pocházející asi z roku 1830. Podle záznamu v Inventáři krajinického muzea v Jičíně je zapsána pod číslem 5451 (v nové přírůstkové knize pod číslem 1101/89, E96/VII) a objevil ji Jiří Trejbal na tzv. Paličkově statku čp. 9 ve Studeňanech při terénním výzkumu tohoto objektu. Výsledky bádání včetně kresebných studií publikoval již roku 1940 ve Sborníku Musejního spolku v Jičíně a z tohoto výzkumu pochází také akvarelová studie této postele. Trejbal spolu s Františkem Filipem a Antonínem Houbou získali postel roku 1940 do muzejních sbírek od paní Frýbové, která ze zmíněného statku pocházela.

Model zachovalé komory cihlářské pece ve Šlikově Vsi

Článek Nejstarší stavební památka
ve Šlikově Vsi, str. 4.

Čela postele s ozdobně vyřezávaným okrajem stáčeným ve středech do volut jsou zapuštěna do dvou plasticky profilovaných sloupů, postranice jsou obdélníkové s vrchní a spodní profilovanou lištou, u hlavové části nastavené plastickou profilací. Celá postel je malovaná, na zeleném podkladu jsou na postranicích červené obdélné kartuše s jednoduchými rostlinnými rozvilinami. Čela postelí mají kartuše pětiúhelníkové, uvnitř červené, s okrovým rámováním, uprostřed s klasicizující rozetou zdobenou zelenými festony a bílými stuhami. Malba je na posteli značně zašlá a poškozená, o to cennější je Trejbalova akvarelová studie pro možné restaurování.

Hana Macháčková

OSOBNOST

Jiří Trejbal

Významnou osobností pro Jičín a především pro jičínské muzeum byl profesor Jiří Trejbal. Narodil se 2. dubna 1901 v Kounově u Rakovníka, jeho rod však pocházel z venkovského rolnického prostředí na rozhraní Jičínska a Poděbradska.

Vystudoval gymnázium v Mladé Boleslavi, absolvoval Akademii výtvarných umění v Praze, současně také FF Karlovy univerzity. První zaměstnání přijal v roce 1924 na gymnáziu v Prešově. V roce 1936 přesídlil s rodinou do Jičína. Vyučoval na jičínském gymnáziu, později na Střední průmyslové škole strojnické.

Po příchodu do Jičína se zapojil do vlastivědné práce v tehdy ještě soukromém muzejním spolku. Od roku 1939 se stal členem výboru a v roce 1944 správcem sbírky fotografií a obrazů. V roce 1950, kdy se muzeum stalo městským s působností pro celý okres, se Jiří Trejbal stal správcem národopisného oddělení. Z jeho činnosti byly sbírky obohaceny o mnoho předmětů zachycujících život venkovského obyvatelstva (zemědělské nářadí, kuchyňské náčiní, lidový nábytek, oděvy). Věnoval se terénnímu výzkumu lidové architektury, zachytil nápisy a datace na záklopových deskách, věnoval se zpracování ovoce v sušárnách ad. Od 40. let také aktivně fotografoval.

Profesor Jiří Trejbal byl uznávaným spolupracovníkem vědeckých institucí, např. Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV v Praze, Zemědělského muzea v Praze, a také od roku 1963 členem Národopisné společnosti československé při ČSAV, která jej v roce 1981 jmenovala svým čestným členem.

Jiří Trejbal zemřel v Jičíně 26. 9. 1985.

Hana Macháčková

STALO SE PŘED 100 LETY – jaro 1915

V roce 1915 byly v novinách často vydávány pokyny a výzvy k úspornému vaření, topení a svícení: *Kterak má obyvatelstvo žít se za války, Jak šetřit zásob mouky, Návody, jak vařit* či *Praktické pokyny, kterak upotřebit zbytků a odpadků jídel v domácnosti*. • 7. dubna se konalo zahajovací představení Činoherní divadelní společnosti A. Havlíčkové-Konětopské v hotelu Hamburk s názvem Chocholouš, aneb Děvče z továrny od Wildenbrucha. Společnost v Jičíně s úspěchem hrála celý měsíc. • Místní hudební spolek pořádal 8. dubna koncert ve prospěch vojínů-invalidů a jejich rodin. • Dne 11. dubna byly odcizeny z domu truhláře soukenné kalhoty v ceně 20 K i s obnosem 10 K v kapse. Poberta byl přistižen a zadržen majitelem kalhot, právě přicházejícím domů, který ho předal policii. • V dubnu byl zadržen v Radimí ruský zběh z husarského pluku v Karpatech. Měl v úmyslu pokračovat z Radimí za sestrou do Itálie. • 11. května byl u rolníka ve Lhání při bílení domku objeven skrytý poklad 179 starých stříbrných mincí o váze 2 kg

Vojenská posádka na Žižkově náměstí na pohlednici z doby 1. světové války (sbírka Ing. K. Čermáka).

rozičného ražení z let 1596 až 1714. Peníze byly prozatím ponechány majiteli domu. • 28. května přibýlo na zdejší nádraží směrem od Kopidlna 610 vystěhovalců z přímoří, zejména Italů, kteří byli umístěni v obcích zdejšího politického okresu. Mezi nimi se nalézali též 3 Italové z říše, kteří byli v Jičíně drženi jako váleční zajatci. • 29. května pořádal hudební ústav pí Emílie Buřvalové-Zelenkové, rozené Geisslové, ve dvoraně „u Němců“ XXIII. výroční produkci s bohatým uměleckým programem. • V roce 1915 nastalo velké přemísťování vojska. Aby české posádky nebyly ovlivňovány českým prostředím, byly nahrazeny vojáky jiných národností. Pěší pluk č. 74 byl přeložen z Jičína do Kadaně

a zeměbranecký pluk č. 11 z Jičína do Šoproně. Do Jičína přijel vlakem 15. června 1915 z Uher rumunsko-maďarský pěší pluk č. 43. • Vždy ve čtvrtek a každou 1. a 3. neděli v měsíci pak koncertovala na náměstí vojenská hudba c. a k. pěšího pluku č. 43, která často zařazovala do svého repertoáru i díla českých skladatelů. • Dne 29. 6. se jako každoročně konala mše za padlé vojiny v bitvě u Jičína v roce 1866 v kapli na vojenském hřbitově v Kbelnici. • V červnu nastal ve městě obrovský nedostatek vody. Hrozilo, že voda bude omezena pouze na určité denní hodiny.

Gabriela Brokešová

STARÉ JIČÍNSKÉ DOMY Žižkovo náměstí (domy čp. 14, 15, 16, 17)

Kavárna Amerika byla v hotelu Beránek od první světové války. V roce 1927 zakoupila budovu Okresní záložna hospodářská a hostinec i kavárna byly zrušeny. Adaptační práce celého objektu provedl Ing. František Holeček podle plánů Ing. arch. Čenka Musila. V současné době zde sídlí Městský úřad. Domy, které již dnes nestojí (čp. 15, 16, 17), nahradil dům

čp. 813. V domě čp. 15 provozoval již svou živnost řezník a uzenář Karel Lisý, který zde žil od roku 1912. Dům čp. 16 držel od roku 1906 hospodský a řezník Josef Žďárský, který ho připojil k hostinci čp. 17. Ten dům zakoupil již v roce 1893. V tomto přízemním hostinci bylo rušno převážně o výročních a dobytčích trzích. Na dvoře měly stanoviště dva soukromé autobusy,

které do roku 1945 jezdily do Mlázovic a do Vysokého Veselí. Původní název U Bílé růže vymizel a říkalo se tu U Bohatých Žďárských. Téměř se nezměnil dům čp. 14 (vpravo, vedle Valdické brány), který v roce 1907 koupil kožešník Antonín Rudolf, jehož reklama je patrná nad 1. patrem domu.

Hana Fajstauerová

Žižkovo náměstí po roce 1912, kopie, kterou zhotovil arch. Zdeněk Musil z neznámého originálu.

Dnešní podoba Žižkova náměstí.

Etnoložka Hana Macháčková s dětmi při zdobení velikonočních vajec tradiční technikou.

Zdobení vajec technikou reliéfní malby horkým včelím voskem obarveným voskovkami.

VELIKONOČNÍ DÍLNY

Během 30. března až 1. dubna 2015 proběhly v prostorách Regionálního muzea a galerie v Jičíně tradiční velikonoční dílny. Program byl určen pro děti od 3. tříd. Celková návštěvnost dílen byla kolem 200 dětí, a to ze všech základních škol v Jičíně.

I když tomu počasí za okny úplně nenasvědčovalo, nálada v muzeu byla již velikonoční. Pro děti byla připravena celkem čtyři stanoviště. Na prvním z nich si mohli žáci vyzkoušet na své natvrdo uvařené či vyfouklé vajíčko reliéfní malbu horkým včelím voskem obarveným voskovkami.

Na druhém stanovišti barvily děti svá vajíčka ryze přírodním způsobem. Do čtverce ze staré punčochy či záclony zabalily vejce společně s rostlinkami. Tento balíček byl poté vložen do odvaru z cibulí. Po necelé půl hodince se účastníci dílen mohli těšit

na dohněda obarvená vajíčka s otisky trav, trojlístků a jiných rostlin.

Na třetím stanovišti žáky čekala práce s těstem a pečení tradičního zvykoslovného pečiva. Každý si tak mohl vyrobit svého ptáčka z kynutého těsta, jehož očička byla dotvořena z černého pepře.

Jako poslední na děti čekalo pletení pomlázky z vrbových proutků. I když se jedná spíše o chlapeckou aktivitu, tak se jí „nebály“ ani dívky. Každá skupinka dětí si tak mohla vyrobit dvě pomlázky do třídy.

Za všechny pracovníky muzea doufám, že se všem dětem dílny líbily a budeme doufat v tak hojnou účast i příští rok.

Martina Pajerová

VÝZVA – kutilská výstava v jičínském muzeu

Chcete si v dnešní době pořídit pomocníka pro domácnost, bydlení nebo pro zahradu? Není nic jednoduššího, než zastavit se v jakémkoliv obchodě. Vzpomínáte ale na dobu před rokem 1989, kdy většina obchodů zela prázdnotou?

Pokud jste potřebovali například sekačku, museli jste si ji sami vyrobit z někde načerno sehnáního elektromotoru, nebo třeba z vrtačky a kbelíku? A právě kutilství bylo svérázným fenoménem doby a reakcí na to, co jsme nebyli schopni sehnat v obchodech. Také jste si zkoušeli vyrobit něco podle časopisu Udělej/Urob si sám anebo Mladý technik?

Regionální muzeum a galerie v Jičíně připravuje pokračování výstavy Udělej si sám, která se má konat od června do září 2015 a má být věnována nedávno zesnulému králi českých kutilů Přemku Podlahovi. Rádi bychom veřejnost poprosili – pokud

máte ve svých sbírkách podomácku vyráběné pomocníky či zlepšováky, které by byly součástí výstavy, neváhejte nás kontaktovat. Předměty i stroje, o které má jičínské muzeum zájem, by se měly vztahovat k péči o zahradu, chatařství a chalupaření, ovšem i k běžné domácnosti. Může se jednat o spotřebiče, doplňky domácnosti, zlepšováky, ale i stroje, které jakýmkoliv způsobem usnadňovaly práci. Je samozřejmě možné nabízet i drobné výrobky domácího umění, preferujeme však funkčnost výrobku, nikoliv dekorace.

Pokud byste jakýkoliv „kutilský“ výrobek měli k dispozici a byli byste ochotni ho zapůjčit pro připravovanou výstavu, dejte nám, prosím, o něm zprávu na e-mail muzeumhry@muzeumhry.cz případně do muzea zavolejte na číslo 731 240 556.

Michal Babík

KRÁTCE Z MUZEA

Jako každým rokem i letos se v jarních měsících věnuje naše přírodovědkyně Mgr. Petra Zíková záchranným transferům obojživelníků. Vysoké denní i noční březnové teploty a déšť způsobily jejich letošní velmi intenzivní tah. Petra Zíková přenesla již téměř 6000 jedinců v 7 druzích.

V březnu byly spuštěny nové webové stránky jičínského muzea.

Na konci března se v našem muzeu konala svatba.

Jičínské muzeum se společně s geologem dr. Košťákem účastnilo jednání o vstupu města Jičín do Geoparku UNESCO Český ráj. Iniciativa byla nakonec úspěšná, jičínské zastupitelstvo záměr schválilo.

Koncem března se v České televizi objevila krátká reportáž k připravované výstavě Udělej si sám II. Natáčelo se převážně v Radimí u Jičína.

V březnu jsme začali intenzivně s přípravou výstavy Udělej si sám – mimo jiné jsme podnikli dvoudenní návštěvu v Muzeu kutilství v Polné u Jihlavy.

Na Jičínsku se objevily plakáty s výzvou kutilům.

Eva Pilarová přijela na zahájení své vernisáže se svou sestřenicí i se svým manželem.

Na začátku března se konala v Porotním sále Valná hromada Pekařovy společnosti Českého ráje. V programu vystoupila naše bývalá kolegyně Mgr. Barbora Klipcová.

Od února je v muzeu zaměstnána nová kunsthistorička Mgr. Lenka Patková. Před svým nástupem se podílela jako kurátorka na některých výstavách v Muzeu a Pojizerské galerii v Semilech.

Na konci ledna Česká televize natáčela v muzeu krátkou reportáž o tom, jak muzea v České republice trpí nedostatkem prostoru pro uložení sbírkových předmětů. Jičínské muzeum je už delší dobu ilustrativním příkladem tohoto problému.

V závěru ledna jsme na Ministerstvo kultury ČR odeslali žádost o finanční dotaci – pokud peníze dostaneme, měli bychom za ně mimo jiné opravit také naši unikátní skleněnou harmoniku.

UDÁLOSTI V OBRAZECH

VÝSTAVY A PŘEDNÁŠKY

duben–červen
2015

VÝSTAVY

GALERIE

Poklady sbírek II.
(7. 3. – 22. 4. 2015)

Eremita:
Z archivů Miloše Šejna
(29. 4. – 31. 5. 2015)

Udělej si sám II.
– Kutlství před rokem 1989
(19. 6. – 27. 9. 2015)

VÝSTAVNÍ CHODBA

Eva Pilarová a Helena Štefanová: Fotoobrázky
(14. 3. – 3. 5. 2015)

Život v Jičíně
za 2. světové války
(8. 5. – 14. 6. 2015)

Domácí loutková divadla
(26. 6. – 13. 9. 2015)

JARNÍ PŘEDNÁŠKOVÝ CYKLUS

vždy od 17 hod.
v Konferenčním salóнку

RNDr. Tomáš Řídkošil:
Co se děje v našem
Geoparku UNESCO?
(14. 4. 2015)

Mgr. Hana Fajstauerová:
Život v Jičíně
za 2. světové války
(26. 5. 2015)

**SETKÁNÍ PŘED
OBRAZEM**
**– ZE SBÍREK RMAG
V JIČÍNĚ**

vždy od 16.30 hod.
v Konferenčním salóнку

Josef Lada (1887–1957)
(22. 4. 2015)

Vernisáž výstavy Miloslav Říha – Skleněná tavená plastika a návrhy interiérů.

Vernisáž výstavy Eva Pilarová a Helena Štefanová: Fotoobrázky (foto O. Březovský).

Pokračování cyklu přednášek Setkání před obrazem s Mgr. Lenkou Patkovou.

Odebírání vzorku pece ve Šlikově Vsi pro archeomagnetické datování pro určení posledního výpalu v peci.

Vernisáž výstavy Poklady sbírek II.

HURÁ, MUZEUM! Čtvrtletník Regionálního muzea a galerie v Jičíně 2|2015

Registrováno MK ČR pod číslem E 21762

Vydává: Regionální muzeum a galerie v Jičíně, Valdštejnovo náměstí 1, 506 01 Jičín

Tel.: +420 493 532 204, e-mail: muzeumhry@muzeumhry.cz, www.muzeumhry.cz

Otevírací doba muzea a galerie:

duben–červen út–ne 9.00–17.00 hod., pondělí zavřeno

Redakce: Gabriela Brokešová, Martina Pajerová

Fotografie: sbírka RMaG, mojejicinsko.cz (Ondřej Březovský)

Grafická úprava: Jakub Novotný, jn@cr8.cz

Tisk: Tiskárna Irbis, Liberec, uzávěrka čísla: 8. 4. 2015

Toto číslo by nevniklo nebýt podpory města Jičína.

